

A nők és a férfiak közötti különbségek

A nők és a férfiak az eddig köztudottnál sokkal több szempontból különböznek, és erre a tényre újabban már a kutatások is tekintettel vannak. A szakemberek szerint ezeknek a különbségeknek a jobb megértése döntő befolyással lehet a betegségek diagnosztizálására éppúgy, mint kezelésükre.

Annak, hogy valaki XY vagy XX kromoszómával rendelkezik, a szervezet egészére kiterjedő hatása van, és a különbségek felismerése nagy jelentőségű lehet akár már az alapellátásban dolgozó orvosok számára is. Ha tudják például, hogy a nők 20 százaléknál az infarktus gyomorszáj táji fájdalommal jelentkezik, másképp reagálhatnak, ha nőbetegük gyomorfájásra, légszomjra vagy émelygésre panaszkodik. Ilyenkor biztos nem csupán kiírják a szokásos epevizsgálatokat, savkötőt adnak és nyugtatót, hanem más irányban is vizsgálódni kezdenek.

Az ún. nemi-specifikus orvostudomány nem a nők egészségével foglalkozik, hanem felismeri, hogy a férfiaknál és nőknél másképpen jelentkezik és zajlik le valamely betegség, így természetes, hogy más a kezelés módja is. A múltban a kutatások – hacsak nem kifejezetten a szaporodásra vonatkoztak – elsősorban férfiakat vettek figyelembe.

A nemi különbségek feltérképezése még viszonylag új terület. Csak lassan várhatók az eredmények, hiszen az Egyesült Államok közegészségügyi intézete például csak 1993 óta követeli meg, hogy a klinikai és gyógyszerkísérletekben nők is részt vegyenek.

– Hosszú évekig csupán a szaporodást taglaló részeknél tértek el egymástól az orvosi tankönyvek – mondja dr. Sherry Marts washingtoni kutató. – Ma már tudjuk, hogy ez nem volt helyes. Az agyra vonatkoztatva legalábbis nem. Sem a tüdőre. És kiderült, hogy a szívre sem. Ebből következik, hogy nagy valószínűsége annak, hogy a kislábujjunk körme is eltér.

A legfontosabb terület, ahol az új szemléletet alkalmazni lehet, a kardiológia, hiszen például a nőknél átlagosan 10 évvel később, és sokszor a férfiakétól eltérő formában jelentkeznek a szívkoszorúér-panaszok, de fontos különbségek tapasztalhatók a depresszió felmérésekor is. Négyszer annyi férfi követ el ugyanis öngyilkosságot, mint nő. A nők hajlamosabbak arra, hogy kibeszéljék a depressziójukat, míg a férfiaknál ez gyakran vezet erőszakos cselekményekhez, mértéktelen iváshoz vagy öngyilkossághoz. Fontos különbség van továbbá a beteg saját magával való törődésében, a férfiakat sokszor erővel sem lehet elrángatni az orvoshoz.

A kutatók szerint különösen érdekes lehet annak feltárása, hogyan befolyásolják a nemi különbségek a vérnyomást, a szív- és érrendszeri valamint a vesebetegségeket. Tervezik a HIV-fertőzés eltérő megnyilvánulásainak felmérését, és annak feltárását, vajon miért végződik a tüdőrák gyakrabban ha-

lálal a nők esetében. Magyarázatot vár az a tény is, hogy a nőknél gyakoribbak az autoimmun betegségek, a reumatoid arthritis, a sclerosis multiplex és a lupus.

Miben különböznek a fiúk és a lányok?

Feministák és ellenlábasaik, tudósok és kevésbé tudósok vitatkoztak már a férfiak és a nők közti különbségeken. Ám csak az elmúlt néhány évben tudják a kutatók alaposabban vizsgálni az agyat, hogy megállapítsák, vajon ezek a különbségek az agyban rejlenek-e.

Konkrét eredmények még nem születtek, de egy funkcionális mágnesrezonanciás vizsgálat (fMRI) bizonyos magyarázatot ad a tizenéves lányok és fiúk viselkedésének egyik különbségére: a lányok agya úgy van „drótozva”, hogy fontosabb számukra az egy személyhez fűződő kapcsolat, míg a fiúk inkább a csoportdinamikára és a többiekkel folytatott versengésre vannak hangolva.

Az amerikai kutatók által lefolytatott vizsgálatban 34 egészséges, 8-17 éves gyereknek mutattak 40 másik fiú és lány képét, és megkérdezték tőlük, mennyire szeretnék vele az interneten megismerkedni. A 100-as skálán a 0 jelentette az „egyáltalán nem érdekel”-t, míg a 100 azt, hogy „nagyon érdekel”.

A kutatók elmondták a gyerekeknek, hogy az általuk adott pontszámokat elmondják majd a képen szereplőknek, és két hét múlva cseveghetnek is velük az interneten.

A megbeszéltnél napon az önkénteseket bekérték a laborba, és ezúttal fMRI-vizsgálattal megnézték az agyműködésüket, miközben ugyanazokat a képeket mutatták nekik. Megkérték őket, mondják meg, az általuk pontozottak közül (akikről azt hitték, ismerik is ezeket a pontszámokat) szerintük ki szeretne velük kapcsolatba kerülni.

A fényképen szereplő gyerekek azonban színészek voltak, és nem szerveztek semmiféle ismerkedést. A megtevesztés célja az volt, hogy belenézhesenek a résztvevők fejébe, amikor egy potenciális társas interakcióval voltak elfoglalva.

Az eredmények szerint a tizenéves lányok agyának bizonyos területei aktívabbak lesznek, ha egy lány tudja, hogy a másik esetleg érdeklődik iránta és fel is vehetik a kapcsolatot.

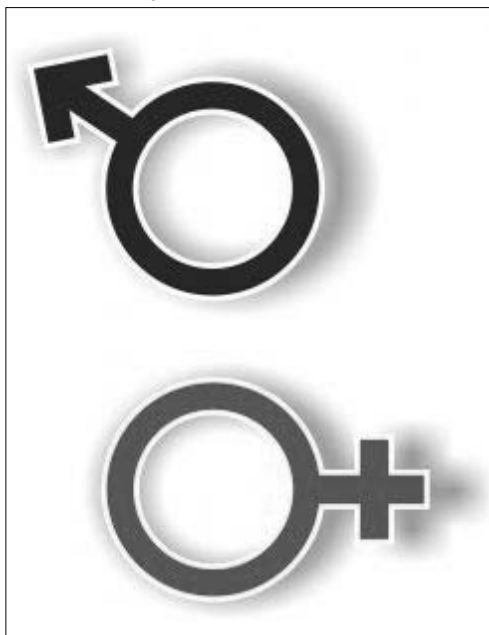
Ezzel szemben az ugyanebben a helyzetben levő fiúknál az illető területeken (jutalom, motiváció, hormonelválasztás, társadalmi tanulás, szubjektív érzések) nem figyeltek meg fokozott aktivitást, sőt, néha épp ellenkezőleg.

Úgy tűnik, a fiúkat nem érdeklik annyira az egy személyhez fűződő kapcsolatok, mint a lányokat. Őket inkább a nagyobb csoporton belüli versengés vonzza.

Minden bizonnyal az evolúció programozta a fiúkba ezt a versengést a csoportokon belül, hogy kiiktathassák a vetélytársakat, míg a lányok úgy vannak beprogramozva, hogy kettesben el tudják dönteni, ki lesz utódaik számára a legmegfelelőbb apa.

A kutatók óvnak bármiféle kizárólagos következtetés levonásától, mert szerintük ez csak egy a sokféle magyarázat közül.

American Medical Association
Dobos, L.

Aranyvessző (Solidago virgaurea)

A fészkesvirágzatúak családjába tartozik, levelei fűrészes szélűek, az alsók lándzsásak, szárnyas levél nyélűek, a felső levelei valamivel keskenyebbek. A fészkek karcsú, felálló bugavirágzatot alkotnak. Elterjedése leginkább a ligeterdőkben jellemző, de gyomtársulások, vágások területén is fellelhető. (illetve dísznövényként néhány kertben)

További nevei:

aranyos ruta, jágerkender, aranyos ruta, aranyos iszapfü, aranyvessző

Hatóanyaga:

Az aranyvesszőfü triterpént, illóolajat, szaponinokat, flavonoidokat, fahéjsav származékokat tartalmaz

Gyógyhatása:

A közönséges aranyvessző mindenek előtt vizelet-hajtó hatású, amely főként flavonoidjainak, de szaponin- és illóolaj-tartalmának is köszönhető. Enyhén görcsoldó, fájdalomcsillapító, továbbá gyulladáscsökkentő tulajdonsággal is rendelkezik.

Felhasználása:

A növényi drog készítményeit főként átöblítő kúrák céljára alkalmazzák, amelyeket a húgyutak gyulladásos megbetegedései, húgykő- és vese-homokbántalmak kezelésére, valamint ezek kialakulásának megelőzésére használnak fel.

Alkalmazzák még reuma és magas vérnyomás esetén is.

Alkalmazás:

Tea: Csészénként 1-2 teáskanálnyi aranyvesszőfüvet forrásban lévő vízzel leöntünk, majd negyedóra múlva leszűrjük. Naponta kétszer-háromszor étkezések között egy csészényi teát hasznos elfogyasztani

Figyelmeztetés:

A megszáradt drog az arra érzékenyeknél nyálkahártya irritációhoz vezethet!

